

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/7628,Promocja-wydawnictw-IPN-na-temat-stanu-wojennego-oraz-ksiazki-dr-Tomasza-Nowary-.html>
06.04.2026, 01:09

Promocja wydawnictw IPN na temat stanu wojennego oraz książki dr. Tomasza Nowary „Kopalnia »Wujek« 13-16 grudnia 1981 r. W hołdzie tym, którzy odeszli... za wcześnie” - Katowice, 9 grudnia 2011

9 grudnia 2011 r. w siedzibie IPN w Katowicach (ul. Kilińskiego 9) odbyła się promocja wydawnictw Oddziału IPN w Katowicach na temat stanu wojennego: Jarosław Neja „Grudzień 1981 w województwie katowickim”, Jarosław Neja, Andrzej Sznajder „14 dni pod ziemią. KWK Piast w Bieruniu 14-28 grudnia 1981 r.” (drugie wydanie), album „Idą pancry na Wujek” (drugie wydanie), plansza edukacyjna „Stan wojenny”.

W spotkaniu wzięli udział autorzy – dr Jarosław Neja i Andrzej Sznajder z Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Katowicach oraz Krzysztof Młodzik, uczestnik strajku w KWK Piast i Krzysztof Pluszczyk, Przewodniczący Społecznego Komitetu Pamięci Górników KWK Wujek w Katowicach Poległych 16 Grudnia 1981 roku. Podczas spotkania zaprezentowana została również książka dr. Tomasza Nowary „Kopalnia „Wujek” 13-16 grudnia 1981 r. W hołdzie tym, którzy odeszli... za wcześnie”.

Idą pancry na „Wujek” – wydawnictwo: IPN Katowice, Oficyna Wydawnicza Volumen, wydanie II

Publikacja o charakterze albumowym z obszernymi artykułami popularnonaukowymi i relacjami uczestników wydarzeń. Zawiera szeroką panoramę wydarzeń poprzedzających wprowadzenie stanu wojennego w Polsce, jego przebieg w województwie katowickim ze szczególnym uwzględnieniem strajku i pacyfikacji kopalni „Wujek” w Katowicach. Autorami większości artykułów są pracownicy IPN Katowice: dr Adam Dziuba, dr Adam Dziurok, Andrzej Sznajder. Ponadto Teresa Semik i Jędrzej Lipski.

J. Neja, A. Sznajder, 14 dni pod ziemią. KWK „Piast” w Bieruniu 14-28 XII 1981 r.
– wydawnictwo: IPN Katowice + Kompania Węglowa, wydanie II rozszerzone.

Publikacja pracowników Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach – Jarosława Nei i Andrzeja Sznajdera – opowiada o najdłuższym strajku Grudnia 1981 r. – proteście górników kopalni „Piast” w Bieruniu. W pięciu rozdziałach autorzy przedstawili genezę, przebieg i konsekwencje tego wyjątkowego, bo odbywającego się pod ziemią protestu. Szczegółowy opis wydarzeń uzupełnia obszerny aneks źródłowy. Składają się na niego 44 dokumenty odnalezione w archiwach Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie, Katowicach i Wrocławiu, Archiwum Archidiecezjalnym w

Katowicach, Archiwum Państwowym w Katowicach, Bibliotece Śląskiej w Katowicach oraz KW „Piast”. Wśród nich znalazły się materiały wytworzone w grudniu 1981 i w następnym roku przez różne instytucje (m.in. milicja, Służba Bezpieczeństwa, Kościół, PZPR, prokuratura i sąd wojskowy). Wszystkie w większym lub mniejszym stopniu dotyczą szeroko pojętej problematyki strajku w „Piaście” oraz stanowiącego jego konsekwencję procesu siedmiu uczestników tego protestu, toczącego się w 1982 r. Obok archiwaliów w tomie znalazły się także wybrane tytuły prasowe. Aneks zamyka lista nazwisk uczestników protestu uszeregowanych według oddziałów kopalnianych, w jakich byli zatrudnieni w momencie wybuchu strajku.

J. Neja, *Grudzień 1981 roku w województwie katowickim*, wydawnictwo: IPN Katowice

Jarosław Neja w syntetyczny sposób przedstawił wydarzenia Grudnia 1981 roku w województwie katowickim. Protesty górnośląskich i zagłębiowskich załóg po wprowadzeniu stanu wojennego – co Autor podkreśla we wstępie – ze względu na skalę, gwałtowny przebieg i ofiary zajmują wyjątkowe miejsce w ogólnopolskiej panoramie sprzeciwu i oporu społecznego po 13 grudnia.

Praca składa się z ośmiu rozdziałów. W pierwszym w zwięzły i przejrzysty sposób Autor przedstawił najważniejsze kwestie związane z powstaniem i rozwojem struktur śląsko-dąbrowskiej „Solidarności”, a także innych najważniejszych niezależnych organizacji i grup istniejących w regionie w latach 1980–1981. W drugim opisane zostały etapy narastania konfliktu od zawarcia porozumień latem 1980 roku do ostatnich tygodni „karnawału Solidarności”. Trzecia część dotyczy kompleksowych przygotowań władz do wprowadzenia stanu wojennego, czwarta – ostatnich dni przed konfrontacją. W kolejnych rozdziałach (pięć-osiem) zaprezentowany został rozwój wypadków po 13 grudnia, ze szczególnym uwzględnieniem strajków i ich pacyfikacji.

Plansza edukacyjna *Stan wojenny 1981-1983*

Pomoc dydaktyczna dla nauczycieli, zawierająca kalendarium wydarzeń w okresie od 13 XII 1981 do 22 VII 1983, sylwetki najważniejszych postaci oraz omówienie kluczowych pojęć. Plansza – co do konwencji – jest kontynuacją wcześniej opublikowanych przez IPN Katowice.

T. Nowara, *Kopalnia „Wujek” 13-16 grudnia 1981 r. W hołdzie tym, którzy odeszli... za wcześniej*

Od autora: *To książka, której celem jest nie tylko pamięć o traumatycznych wydarzeniach pierwszych dni stanu wojennego, ale również popularyzacja wiedzy historycznej wśród młodego pokolenia, dla którego czasy PRL-u to przeszłość niemalże zamierzchła. Dlatego też niniejsza publikacja została pomyślana jako szczegółowa rekonstrukcja tamtych czterech grudniowych dni, od 13 do 16 grudnia 1981 roku. Starłem się jak najpełniej ukazać poszczególne fazy strajku, być w różnych miejscach w tym samym czasie, a przez*

wspomnienia świadków oddać atmosferę strajku w kopalni „Wujek”. Historia jest jedna, co nie ulega wątpliwości, ale ma wiele pamięci – stąd też podjąłem się próby konfrontacji różnych typów źródeł i odmiennych wspomnień świadków.

Ponadto mam nadzieję, że zadanymi w różnych momentach pytaniami, niedokończonym wnioskowaniem, może nadinterpretacją faktów udało mi się wyznaczyć nowe obszary badawcze nie tylko dla historyków, ale także politologów i socjologów, a niniejsza pozycja stanie się przyczynkiem do dalszych badań naukowych. Zgłębiając bowiem zagadnienie strajku w kopalni „Wujek”, czasami odnosiłem wrażenie, że rzeczy nie zawsze są takie, na jakie wyglądają... Książka powstała staraniem Społecznego Komitetu Pamięci Górników KWK „Wujek” poległych 16 grudnia 1981 r., ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”.